

Proposta de resolució 10

Per la construcció d'un Pirineu amb un futur digne

Aquesta resolució va encaminada a fer la vida a l'Alt Pirineu i Aran (APiA) més equitativa i més justa pels qui hi treballem i hi vivim. Tenim el 20% del territori de Catalunya amb tan sols l'1% de la població, que hem patit, i seguim patint, pèrdua de població fixa, però això no implica que haguem de ser un territori abandonat per les institucions ni abocat a patir un desequilibri territorial irreversible.

Ens manquen **oportunitats laborals** fora del turisme que ens permetin realitzar un projecte de vida, sobretot als i les joves, i fixar la gent al territori. Calen projectes il·lusionants que no quedin en paper mullat i tinguin una continuació i durada mínima de 10 anys amb suport econòmic. Calen programes desenvolupats al territori i des del territori on es puguin recuperar els oficis tradicionals que s'estan perdent i incorporar-ne de nous. Cal també atraure nous perfils professionals especialitzats aprofitant les noves tecnologies i les possibilitats que ens obre l'economia verda.

Tenim **falta de serveis bàsics públics** accessibles com la sanitat, farmàcies, col·legis, transport públic i un llarg etcètera. La **sanitat** a l'APiA és de les pitjors de Catalunya.

Tenim 3 hospitals comarcals on ens falten especialistes i especialitats, fet que ens comporta desplaçaments d'hores fins a Lleida per visites de 5 minuts. No podem avortar quirúrgicament a cap hospital públic. Al servei d'urgències li falta personal i unes instal·lacions dignes. Als CAP els hi falta personal perquè els sanitaris no volen viure a l'APiA i el personal que queda està a punt de jubilar-se. En època estival, quan la població es veu més que duplicada, els serveis mèdics col·lapsen i no es cobreixen vacances ni baixes de personal sanitari.

Les Zones Escolars Rurals estan mancades de pressupost i cada any les collen més. Hi ha moltes escoles que necessiten rehabilitacions que han d'assumir els ajuntaments i no poden per falta de pressupost. Necessiten material, docents, docents especialitzats, i un llarg etcètera, mentre el departament només mira ràtios i res més. S'ha d'entendre que són escoles amb casuístiques especials i que ajuden a fixar gent al territori i com a tals s'haurien de cuidar i dotar-les de plans específics.

I si parlem d'**estudis superiors universitaris**, els nostres joves se n'han d'anar de l'APiA perquè de moment només s'hi pot fer infermeria o INEFC. Això comporta una despesa extra als familiars per assumir el transport i l'habitatge, a més de la matrícula si no poden accedir a beques, un fet que la resta de ciutadanes de Catalunya no han d'assumir en tanta proporció.

L'habitatge és i serà en els pròxims temps la lluita més visible que tindrà l'APIA. Patim una manca d'habitatge residencial important. Els pisos turístics ens estan deixant sense parc d'habitatge de lloguer residencial i el que queda en moltes ocasions és lloguer de temporada per poder-los llogar turísticament en èpoques d'alta ocupació. Només 7 municipis estan declarats zona tensionada. Que el 57,2% dels habitatges siguin segones residències, quan la mitjana catalana es del 23,6%, també és un factor d'agreugament de la crisi habitacional que vivim a l'APIA. Des de la pandèmia fins ara, tenir una segona residència en pobles poc poblats ha fet incrementar la demanda de cases de lloguer d'un perfil de llogater de major poder adquisitiu que el local, fet que tensiona els preus a l'alça. Aquest factor, sumat al nombre elevat d'Habitatges d'ÚS Turístic (HUTS) que no han de suportar càrregues fiscals per desenvolupar una activitat econòmica, fan que l'habitatge residencial de lloguer hagi desaparegut de les nostres terres.

La **mobilitat** és un factor de desigualtat al nostre territori. Patim una manca absoluta de transport públic eficient que ens permeti viure amb independència de la nostra capacitat de conduir o tenir un vehicle privat, i encara és més greu la falta de transport de persones amb discapacitat, tot i que la llei contempla aquesta obligatorietat. Vivim en una zona on els serveis públics estan concentrats a la capital de comarca, o a Lleida capital, i tenim una gran extensió de terreny amb petits nuclis urbans connectats per carreteres deficientes i de traçat complicat per l'orografia del terreny. Tenir un vehicle

privat és una necessitat bàsica per la manca de transport públic diari i en freqüència adequada per tenir una vida social plena i independent. La població sense capacitat de mobilitat en vehicle privat, que acostumen a ser persones vulnerables per edat o classe social, pateixen una soledat no desitjada i una manca de relacions socials que afecten a la seva salut mental, i els més perjudicats són la gent gran (majoritària al nostre territori) i adolescents que no poden mantenir una vida activa física i relacional adequades.

La **renda per llar** a l'APIA és un 32% inferior a la mitjana de Catalunya. Els nostres ciutadans i ciutadanes gaudeixen de menors ingressos degut als baixos ingressos que perceben per feines mal pagades, temporals, en sectors precaritzats i per una elevada proporció de gent jubilada o que percep subsidis, així com de dones que no obtenen rendes del treball. Aquest baix ingrés de les famílies contrasta amb les elevades despeses que cal assumir per al lloguer d'habitatge, per les necessitats de vehicle privat per recórrer grans distàncies per visitar un metge, per cursar estudis o per acudir al teu lloc de feina, per la despesa extra a afrontar si volen que les seves filles continuïn amb estudis superiors, o simplement per poder gaudir d'activitats culturals i temps d'oci de qualitat.

La **cultura** és un bé escàs al nostre territori. Manquen iniciatives públiques que ens apropin la cultura a l'APIA, que aposti per la creació cultural pròpia. No disposem d'equipaments polivalents adaptats per atraure certs espectacles, produccions o conferències i els pocs que hi ha estan concentrats a la capital de comarca. El servei

bibliotecari està pràcticament limitat a biblioteques comarcals, que no abasten el territori, i no existeix un servei de préstec mòbil (bibliobús) que apropi els fons bibliotecaris a ciutadanes i estudiants fora de la capital de comarca. La cultura no és accessible per gent que viu en entorns rurals, ni se'ls hi apropa als seus municipis. La capacitat d'inversió dels ens locals no permet tenir sales adequades ni programar actes culturals i les subvencions són mínimes per garantir una programació recurrent. Els nostres veïns i veïnes tenen dret a gaudir de la cultura sense haver de fer centenars de quilòmetres.

De tot allò exposat anteriorment es desprèn que viure a l'APiA suposa un greuge comparatiu respecte la resta de Catalunya. Patim aïllament territorial i social, manca de serveis públics, falta d'habitatge residencial amb preus fora de l'abast de la població local, manca d'oportunitats laborals i educacionals o de futur per al jovent, tots ells fets que impossibiliten poder dur a terme el nostre projecte vital i, a més, comptem amb unes rendes substancialment inferiors a la resta de la ciutadania de Catalunya. Si des de les institucions no revertim aquesta situació, la despoblació de l'APiA continuarà i ens convertirem, encara més, en el pati d'esbarjo de les zones metropolitanes acabant amb la vida local i rural dels nostres municipis.

Per tot això, des de Catalunya en Comú demanem:

1. **Aplicar urgentment l'estatut de municipis rurals.**
2. **Aprovar la llei d'alta muntanya.**
3. **Reconèixer les dificultats associades a viure, i sobreviure, a l'APiA en comparació amb la resta de vegueries de Catalunya i la necessitat d'un tractament especial** per part de les institucions i dels Comuns.
4. **Incrementar de manera substancial les línies de transport públic**, mínim dos cops al dia, de dilluns a dissabte, totes adaptades per a persones amb discapacitat.
5. **Regular i disminuir els HUTS**, assimilant els requisits i la càrrega fiscal a la resta d'actor turístics, i que aquests impostos reverteixin en polítiques habitacionals al territori.
6. **Incrementar el parc d'habitatge social** rehabilitant, expropiant i construint obra nova.
7. **Dotar de major recursos els ajuntaments per aplicar polítiques socials i d'integració.**
8. **Desenvolupar plans de creixement econòmic amb nous sectors**, fomentant la instal·lació de nous agents econòmics, nova indústria, tercer sector i teletreball amb xarxes de telecomunicacions fiables.

9. **Reduir la dependència excessiva del turisme** com a motor econòmic.
10. **Aplicar una Renda Rural Bàsica per mitigar la baixa renda disponible** causada per l'efecte empobridor d'una combinació de renda baixa i alta despesa associada a viure al territori per les característiques orogràfiques i de desigualtat territorial.
11. **Garantir la continuïtat i implantació de noves explotacions ramaderes extensives i de cultius sostenibles.**
12. **Desplegar de forma justa i equitativa les energies renovables**, de manera sostenible i que els beneficis es quedin al territori.
13. **Garantir l'accés a serveis sanitaris de qualitat i de proximitat**, amb especialitats d'acord amb les patologies més comunes de les zones, i garantint que tot malalt o malalta pugui visitar el seu metge o metgessa i especialistes, o visitar a una persona malalta ingressada en un hospital, viatjant en transport públic.
14. **Invertir en desplegar més formació professional en el nostre territori i garantir l'accés a estudis universitaris** independentment de la capacitat econòmica de les famílies.

15. **Garantir l'accés a la cultura de qualitat i de proximitat** amb inversions en equipaments i producció cultural, així com facilitar biblioteques mòbils als municipis rurals, tal com s'està fent amb el servei de caixers automàtics. Invertir en cultura és invertir en democràcia i futur.
16. **Com a Comuns, treballar un monogràfic titulat *Reptes de viure a l'APiA*** per prendre consciència com a espai polític, i com agent institucional, dels reptes i dificultats afegides que patim al nostre territori, i actuar en conseqüència a les polítiques futures, aplicant la visió "APiA" al conjunt de l'organització.